

JADRANSKA ZARJA.

Političen, podučiven i kratkočasen list.

Izbija dvakrat v
mesecu, vsako
L. in S. nedeljo.

Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik:
G. H. MARTELANEC.

Narodna tiska
za celo leto
L. št. 120 kr.

V Trstu, 2. marca.

Voz tiči v blatu, v globocem blatu! Minister Giskra je spregel, ter pojde peš, od kodar je prišel, i ponese sabo 4000 t. letne penzije i baronovo imé. Z velicim hrupom je prišel na ministerski stol, g. d. so mu godli, nemški klarinet je piskal, liberaluške cimbele so pele in drhalski bas je renčal. Ali vsa godcem je tako hitro sape zmanjkalo, strune so popokale i minister Giskra mora iti, sam, brez muzike, tiho, brez pomilovanja, brez sladkega upanja, da kdaj še sede za državno mizo. Kratke so mu bile sladke sanje; vsa njegova i njegovih privržencev glorijska, kako strašno je otemnela! Vse je šlo — rakom zvižgat! vozil je vozil, to je res ali res je tudi, da je zelo zavozil, da je v blatu obtical. Pa naj bo, kaj bi zarad tega žalovali, on je saj še rešil sebe, ker je zapustil voz, ko je videl, da z svojimi bajsi nič več ne opravi. Ali njegovi tovarši so večega pomilovanja vredni; kakor bi bili prilimani na svojih sedežih, tako se jih drže, pa ne vidijo, da se jim strop na glavo vdira. Pa naj bode še to, tudi to nesrečo prebijemo, tiho i brez solz jih ponese mo v nekterih dneih k pogrebu. Njihova nesreča mora res uže velika biti, kajti najboljši prijatelji jih zapuščajo. Poljaki, Slovenci, Tržčani — 48 vseh skupaj — so se naveličali dunajske lesenjace i šli, kamor so jim Tiroli pot pokazali, šli so i pustili ministre i državni, ali prav za prav ministerki zbor, kjer so brez potrebe predolgo dragi čas trtili i nove davke kovali. Ali nečemo jim več čitati tega, veseli smo i z nami vred gotovo vse slovenski narod, da so naši poslanci sprevideli, da z sedanjo vlado i sedanjim dunajskim zborom niti ni zaveze, niti ni sprave. V osornih težkih časih ne moremo imeti želje poslušati dragih komedij, ne moremo imeti volje veseliti se, če nas državni Atlanti v oči zasramujejo in predrzno igrajo z našim premoženjem, z našo svobodo, z našo narodnostjo, z našo pravico. Pustimo jih, saj imamo tolažbo v pripravi, da tudi njim uže zadnja ura bije. Če utegne ministerstvo deželna naše zborne razpustiti, naj bode, prebijemo tudi to, bilo bi zadnje njihovo delo; neustrašeno bomo stali i pri novih volitvah pokazali, da smo živi, da znamo, kaj hočemo. Kmalu popihne vetrček ter raznese ministre i državne poslance na vse vetrove, narodi pak bodo krepko stali in vriskali.

Izstop slovanskih poslancev iz državne zbornice ima toliko pomembno, da se mora vsa državna politika promeniti, ali pa država razpasti, ta izstop je spodbil zadnji steber vladajoči stranki, z dnevom, ko so poslanci izstopili, odklenkalo je sedanji vladi i sedanjemu državnemu zboru, ta dan pa je je tudi zapečatal slovansko vzajemnost i podrl vse stene, ktere so ovirale slovo mej nami. Še le sedaj se prične mej nami s združenimi močmi krepko i vspešno politično delovanje.

Nesreča med ženami.

(Konec.)

Takrat smo tudi mi še z njim počenjali, kar smo hoteli. Nezavedni, v eno ali drugo ali pa v obedve tetki zamaknjeni jagenjček slovenski se nam nij celo nič zoperstavljal. Vsa hiša njegova bila je tako rekoč skrinja miru i sprave. Oh kolika sreča. Ali v novejšem času se je ta nehvaležnež, od hudobnih ljudi zbujen i našuntan, tolike sreče med ženami i zlatega miru i pokoja naveličal, zarad neke druge zaničljive babure iz pobleznega jagnjeta v grabljivega tigra se spremenil, i se nad nami vže tako strašansko pogrešil, kakor se pregreši struna, ktera, kader se preveč napenja, pokne i celo „nedolžnega“ človeka, ki jo je iz samega liberalizma nalašč preveč napenjal, nemilo po obrazu i po roki švrkne. — ali kakor se pregreši goreča sveča, če se „nedolžna“ mušica pri njej zasmodi, ki se je tako dolgo vanjo zaganjala, dokler se je prifirnila. Kakor mušičja, je tudi naša nedolžnost — očitna. Moščelji v fracih, zlasti pa vi slavni turnorci! Pokazite svetu, da ste pravi prijatelji miru i sprave i branite hrabro našo „prismojeno“ nedolžnost. Ne mirujte torej, dokler zdvijanega rogovileža slovenskega, ki se je nad našo „prifirjeno“ nedolžnostjo tako strašno pregrešil, v kozji rog ne vženete in eksemplarno ne kaznujete. Hajdmo torej, bratje miroljubni, v boj za javni mir i red! Ne odnehajmo, dokler se vsa Slovenčeva hiša v turnorsko knajpo ne spremeni i dokler se nam poprejšnji ljubeznjivi mir, Slovencu spet stara „sreča“ med ženami i našim tetkam njih stare pravice v Slovenčevji hiši ne povrnejo!“ — „Amen, amen!“ odgovorili so turnorci na to enoglasno. Mož Slovenec pa, ki je vse to slišal, se oglaš i reče: „Zastonj prisegujete i se nad menoj hudujete. Jaz imam, hvala Bogu, še zmerom toliko moči i pomoči, da mi se vaše prismojene nedolžnosti bati nij treba. Pa povem vam: raji vidim, da me tiste drobne miši snedó, nego da bi se še kdaj vam podal, mojej ženki se zopet izneveril i v tisti sramotni mir se povrnil, ki je v mojej hiši vladal, ko so me vaše tetke skuble ter z menoj samovlastno gospodovale. Vaše tetke naj svoje kure i pure skubejo, če jih kaj imajo, mene pa nikdar več skuble ne bodo, niti po mojej hiši gospodovale, ktero sem jaz pošteno podedoval od prednikov svojih. Vaših pohlepnihih tetk ne bom nikdar več v svojej hiši priznaval za ravnopravne z mojo ženko, kamo li, da bi jim njih stare pravice — „pravice“? — hahaha! — povračal, s kterimi so me neprestano skuble, ne le na glavi, ampak tudi na premoženji.“ — Bogu

*) Davku podvrženi čisti dohodek od 1. orala njevenjen je v rodovitnem vojvodstvu avstrijskem samo 5 f. 22, na Štirskem so, menda zaradi Slovencev, poskočili vže na 5 f. 58, v Gorotanu na 6 f. 47, na Kranjskem pa na 7 f. 22.

sem prisegel, da ne bodem nikdar več radosvoljno pripustil, da bi one še kdaj blače v mojej hiši nosile. Le z ljubeznjivo ženko svojo — milo Slovenijo bočem gospodarstvo deliti, z njo živeti ali umreti. Kdor je prijatelj miru in sprave, naj nikar v mene in družino mojo ne dreza, sicer naj si binavski miroljubček sam sebi pripiše, ako se prifirne i speče, kajti jaz ves gorim za pravico, ktera mi gre pred Bogom i pred ljudmi.“

Tako je govoril mož Slovenec, na kar so se psevdomiroljubi: šlechtulerji, wenigbarmonisti, konstituclerji, vor- i nachsteherji in ultramarinski progressisti in antikristi prav zaničljivo krohotali. — Ker je pa vsa pravica na Slovenčevji a vsa krivica na nasprotni strani toliko očevidna, ne manjka se hvala Bogu Slovencu še zvestih prijateljev, ki so se zakleli za njegovo i matere Slovenije sveto pravo, če je treba, iti — i u vatru i u vodu. Ali tudi pohlepni tujki razpolagati, od mogočnih oblastnikov podpirani, čez veliko moč. Vrh tega imati tudi mnogo sorodnih hišnih služavnikov na svojej strani, ki se bojé, da ne bi s tetkinim gospodovanjem tudi njih službam — odklenkalo. Nij torej čuda, da je boj med strankama silno razdražen. Dokler so se Slovenčevi prijatelji pod skupno zastavo složno vojskovali zoper tujke i njih varuhe i privržence, so še lepo napredovali i zmagovali. Da pak srečnemu pričetku nij sledila še končna sijajna zmaga, da tuje tetke še dandenes samovlastno po Slovenčevji hiši vladajo i da si so v bojih poslednjega časa svoje gospodstvo tu pa tam še bolj utrdile i razširile ter ubogega Slovenca v še večjo stisko pripravile, krivo je to, da ne vlada več med Slovenčevimi brambovci tisto lepo soglasje, ko s prva. Na novo izvoljeni brambovski prvaki so namreč, izneverivši se svojemu lastnemu programu, soglasje s svojimi razumnimi volilci žrtvovali, da so v nekako soglasje s tetkinimi protektorji stopili, kjer zdaj vže leto za letom svoje poslanstvo zlorabijo v to, da nesrečnemu med ženami od milosti nepoboljšljivih tetkinih podpornikov rešitve i zmage pričakujejo. To je vse ostale Slovenčeve brambovce z žalostjo navdalo, kajti od toliko zbadjivega trnja se nij nikdar nadjati ravnopravnosti grozdja. Ker nij bilo te zmore, ki je le tetkoviče veselila, ni kraja ni konca, šlo je staro zaupanje do prvakov — rakom zvižgat. Bojevanje se je sicer še nadaljevalo, toda kjer nij zaupanja, tam nij navdušenosti i kjer nij navdušenosti, tam nij zmage, ne napredka, tam gre vse le polževo ali pa celo rakovo pot. Tako

a na Českem celo na 7 f. 44. V plodnej Galiciji se čisti dohodek od 1. orala, po kterem se davki računajo, ceni le 2 f. 36, v naj rodovitnej Magjariji pa menda še toliko ne. Gorenje številke so avtentične in uradne. Kranjci smo torej za zaničevaniami Čehi največji bogatini v Avstriji, kader se pravi: plati Kranjci! (sicer pa najnesrečnejši berači, kader zahtevamo svoje pravo.) Živila: *Justitia regnorum fundamentum!*

tudi takaj. Mnogo let je vže preteklo, od kar je Slovenec svojo ženko pajaz poklical, oholi tujki gospodujeti vendar še dandanes v njegovej hiši ošabneje, nego poprej ter ga skubeti po starej navadi vsaka od svoje strani, da je groza. Vrh tega ga še vedno nadlegujeti, da bi ž njima v prešeštvo živel, svojo l-po ženko — mlo Slovenijo pa imel komaj za dekle pri hiši, dokler jej ne bi one popolnoma vratu zavile. Vse to jest *faktum*, kar je Slovenčevim poslancem dobro znano; vendar se ne upajo na dotičnem mestu za Slovenijo ni besedice spregovoriti, temveč s svojo nemarnostjo, sebičnostjo in zajčjo koražo še le gospodovanje tujih tetk pospešujejo. Nij čuda, da morajo vsled tega marsiktero grenko požreti. Ali namesto da bi svojo zмотo spoznali, poravnali i s tem nesrečnej razprtilji konec napravili, ti vladni ministranti le čedalje bolj v zмотo rijejo in tožarijo, da jih nekakove slovenske „mube- brez potrebe grajajo ter jim v neprestra- šenem i nesebičnem delovanji za bla- gor Slovenije ovire delajo.

Oj nesrečni med ženami! Ako želiš, da bi kedaj tebi i soprugji tvojeji rešitve dan napočil, nikar ne molči k vsemu temu, tem- več pokličji kimajoče poslance svoje Jomu brže ko morš, ker je očitno da izpodbiješ s tem nadaljevanju sta- rodavne krivice kakor novemu brezverskemu liberalizmu vso u- stavno podporo. Da se pa tudi vprih- lodnje take poslanske neprilike obvaruješ, poskrbi, da ti se bi za naprej poslanci le za tri leta volili. Ako se je poslanec pravega moža skazal, bo čez tri leta gotovo zopet izvotjen. Za vetrnjaka pa i zajca, ki se neče ali ne upa prav obnasati, je še to preveč, če le tri leta svojemu poslanstvu nečast dela. — Vrh tega, Slovenec dragi, ne voli vprih-dnje nikdar več nobenega pos- lanca, dokler ti pravega, določnega pro- grama ne podpiše i ne priseže, da se ga hoče zvesto držati ali pa — odstopiti, kakor hitro mu občinstvo svojo nezaupnost razo- dene. Da nij vse zlato, kar se sveti, to te žalibože lastna skušnja uč, sicer bi bil morda vže trpljenja rešen, i se ne bi več imenovati mogel: nesrečen med ženami. Pazi torej, dragi moj, da te ne bi pri volitvah nikdar več kak buzaklunski lškarjat ali oportunski polž prevaril. *Experto crede Ruperto!*

Pred vsem pa si prizadevaj, da boš sam znal razločevati: kaj je prav i kaj nij

prav, da ne bodo mogli zastopniki tvoji političnih smrtnih grehov predržno več uganjati zanašaje se na nevednost ali ne- marnost tvojo.

To ti svetuje i živo priporoča

Muha.

NE Muha ta je sicer mla živalica, vendar „Novice“ zagotavljam, da več tehta, nego vse zajče oportunistvo, mastne dijete in velike železno- cestne premije rajbrackih poslancev. Živalica ta je razen tega tudi tako siter i pogumen mrčes, da, kader gre za pravico i resnico, se ne ustraši niti strupenega pajka, niti prokletih grabelj, niti krive palice, niti kosmatega kljuna, niti rogatega polža, niti največje raka. Ker je brenceljeve žlahte, ima brencelja sicer rada, toda takega ne, ki se z raki pajdasi. Sloga je sicer od Boga, ali tiste sloge nas večni Bog varuj, da bi ž njo odobra- vati i podpirali skoz i skoz napačno bibalze- politiko rakov prvakov. Pravi narodnjak naj se trudi i neumorno dela za narod, ne pak za — sebične, nemarne ali kimajoče prvake. Vsak pravi rodoljub, komur je kaj na slogi i vzajemnem, vspesnem delovanji ležeče (kakorčen mora vsak slovenski poslanec biti), se ne bo jezil i žolca kahal zavoljo postene odkritosrčne graje, temveč poravnal bo nemudoma, kar je krivega i se s tem skazal pravega sinka majke Slave. Brencelj! ako hočeš biti nas, bodi torej prvo rodoljub, a prvakoljub še le potem, če je — mogoče.

Muha.

Zedinjena Slovenija in kranjski slovenski poslanci.

Z Gorenškega. Kakor se bere po časni- kih, mislilo domoljubi sklicati zopet nekaj taborov letos na Slovenskem. Ne vem, ali bodo stavili povsod za nas najbolj važno točko o zedinjeni Sloveniji v eno administrativno celoto na prvo mesto v programu — upati je da —, ali to ni povod mojim vrticam, ampak radoveden sem, bo li kateri naših prvakov o tej zadevi na katerem teh taborov javno govoril ali ne? — Kakor vedo vsi izobraženi Slovenci, spoznali so to živo potrebo že pred dvajset letni domoljubni može, in znano je, da je dr. Bleiweis takrat celo nadvojvoda Ivana o tej zadevi interpeliral, pa ostala je stvar zbog tadajnih neugodnosti pri starem. Zadnji čas se je ta misel čudovito litro polastila vseh mislečih Slovencev, in govorilo se je v družbah i na taborih veliko o tem, tudi naše časnikarstvo se z to rečjo veliko peča, to se ve da vsak po svojem prepričanju (?). Na najsijsajnišem taboru na Vizmarjih je — da imenujem le enega — dr. Bleiweis ves navdušen govoril i dokazoval, kako neobhodno potreba nam je zedinjene Slovenije, brez ktere se zgubimo gotovo prej ali slej v nič, ker od ene strani pritiska stara grešnica Germa- nija, in od druge zija nenasitljivo labonsko žrelo. Dobro se še spominjam, kako je dalje povdarjal, da moramo glasno klicati i zahtevati, da nas bo vlada slišala i zvedela kaj da hočemo. Mislim sem si takrat: na! dr. Bleiweis je vendar še mož,

ki se ni izneveril svojim nekdanjim „naselom“; le nekaj mi ni hotelo prav po všeči biti — da se dr. Toman tako dosledno vseh taborov izogib- lje. — Rojilo mi je po moji hribovaki glavi: bo li dr. Bleiweis tudi tako energične in glasne tir- jal zedinjeno Slovenijo v Ljubljanskem deželnem zboru? Mislim sem, da na vsaki način, kajti še doslednost to zahteva od njega, in v ti nadi me je potrdil še bolj ahod slovenskih poslancev v Ljubljani. Ko so začeli deželni zbori zborovati, težko sem pričakoval, kdaj pride ta stvar v de- želnem zboru na dnevni red; med tem ko so stavili slov. poslanci štirski v graškem deželnem zboru svojo interpelacijo — so se pa v Ljubljani v deželni dvorani pripravili za malenkosti z Dež- manom itd., in v svojem klubu z Zarnikom, kakšna naj bo resolucija, s katero zdaj ni bilo več od- lasati. Slednjič je prišlo vendar tudi to, že med porodom pokvarjeno dete, v deželno dvorano — pa resolucija je bila taka, da človek, ki jo je bral, ni vedel, bi se ji smijal ali jezil. Godilo se ji je menda tako, kakor članku pisnemu v zagovor vlade na katero pisatelj ne stavi nikakor- šnega zaupanja, a vendar piše zanjo, ker je od nje plačan, kar mu ni na njegovo materijelno kvaro. Obsodili so jo naši prijatelji, kakor tudi sovražniki s tem, da so molčali. Svobodno smemo reči, da je imela ljubljanska resolucija veliko upliva na goriske interpelacije žalostni izid. Ko sem knal: po tem prmi-ljenem činu naših državnih poslancev govoril z enim teh možakov, ter mu očital slabo opravnost in mu naravnost po- vedal, da so naši prvaki s to strahopetno reso- lucijo zaigrali pri obilem stavili volilcev svojih zadujo trohico zaupanja, rekel mi je ou v zaved- nosti svoje nezmožljivosti: da resolucija je kakor mora biti, katero so stavili poslanci še le po zre- lem preudarjanju. Kar zadeva točko „zedinjene Slovenije“, tega res naravnost ni v resoluciji, ali to je iz tehtnih političnih razlogov, kajti to bi vlado tako zoper deželni zbor kranjski razkačilo, da bi ga brez dalnega pomislekovanja razpustila. Kazal mi je megleno po-ast, da bi potem težko prišla narodna večina v deželni zbor in da ljud- stvo samo bi protestiralo zoper „zedinjenje“ in da bi se s takim početjem deželni zbor kranj- ski strašno blamiral — tako kakor se je zgodilo dr. Tonkličju i Zigonu v Gorici. Skašal sem ga z nasprotnimi dokazi prepričati, in mu rekel: da bi vlada si pač dvakrat premislila predno kranjski deželni zbor razpusti; in ko bi se to tudi zgo- dilo, vendar se ni bati, da bi večina zopet ne bila narodna, dokaz temu razpust i nove volitve leta 1867, in taka nezaupnost slabo karakterizira naše voditelje. Priznati moramo, da bi se vlada taki resoluciji, kakor jo je nasvetoval dr. Zarnik, res le posmehovala — ali to bi škodilo vladi sami gotovo več, nego nam Slovencev. Kar zadeva pa ljudstvo, bila bi gotovo velika večina za zedinjenje, kajti dosti jasno nam kažejo brezštevne zaupnice, ki so jih dobili brabri bo- ritelji dr. Vosnjak, Herman, Tonkli i Zigon nav- dusenost ljudstva na vseh taborih za to točko našega programa. In zadnjič že doslednost bi bila zahtevala od poslancev odločno postopanje, kajti proketo čuden kontrast je to, pridigovati

Kras.

(Napev kakor „Ipava.“)

Kras lepa planjava ob robu morji
Nam kruha in vina prav dobrega da,
Čeravno potokov in rek po njej ni
Pa vendarle deleč po svetu slovi.

Čeravno je slabo z zemljo darovan
Pa zlahatnih pridelkov, med njimi teran,
Nam plodna zemljica obilo rodi,
Rameno pčenicno in druge zeli.

Na solnčnatem polju se trta solzi
Za grozdje presladko, za vince ko kri.
In ajda cvetoča — veselje in leg! —
Jo črno zemljico pobeli ko sneg.

Še rožic ne manjka prekrasnih cvetic
Ker kraška dekleta rudečih so lic,
In fantje mladenčji veselja pojo
Ko ž njimi v družini ovenčani so.

Kras krasna planjava je krasna zares
Naravnih prizorov je čudnih kaj vmes,
Trdnjave z skalovja mu kras'jo glave
Ki zidale so jih premodre roke.

Naj Nanos in Čavenj — tud' moža oba —
In drugi naj bratje okoli sveta
Priklonijo Krasu globoko glave!
Ker on je zaslužil to častno ime.

Od nekdanj je Kras bil Slovenčeva last.
Saj kaže ime že v veliko mu čast,
Da ima vsa svojstva bogatih planin
Naj vživa na veke slovenski jih sin!

Na Krašu Slovenci so trdni ljudje,
Za dom, za pravico prav krepko stojte!
Naj silo pritiska proketo skrat
Za narod in vero umremo sto krat!

Tone.

Dramatično društvo v Ljubljani

je napravilo v deželnem gledišču 20. marca svojo 6. predstavo. Igrala se je prikrat izvrzna veseloigra „V Ljubljano jo dajmo“, ktero je spisal g. J. Ogrinec. Ne rečemo preveč, ako zagotavljam, da je igra izmed vseh do zdaj predstavljanih naj bolj dopadla, in gratuliramo mlademu pisatelju k temu vspehu. Značajji igre so tako naravno narisani, da je narod z velikim veseljem gledal in slusal predstavljavce. A igralo se je pa tudi skoz in skoz živo z tako izvrstnim raz- umom, da po pravici moremo predstavo mojstersko imenovati. Glavni nalog je imel v rokah g. Josip Gecelj „Gašpar“, ki je za to rolo kakor ustvarjen. Malomeščanskega bahača, ki vse zaničuje, kar je no- vega i nič ne obrajta, ko bogastvo — je predstar- ljal tako mojstersko, da boljje ni mogoče. Gospodičina Josipina Kremžarjeva „Rotija“, vedno mej svojo lčerkno i svojim možem mir delajoča, bila je v svojej roli, da jej ni para. Gospodičina Albina Brusova, preljubeznjiva krasotica dramatičnega društva, je bila

pač prav na svojem mestu kot „Marica“; igrala je z vso gorečnostjo mladosti-zaljubljene devojke, da jo vsem poslušalcem v srca segalo. Gospa Odi-jeva je pa tako vže od vseh predstav slavnoznan. Njeno „Nežo“, trejalsko kmečko dekle, ni mogoče bolj ko- mično in z večim razumom predstavljati — mimika njena je bila pač klasična. Gospod Resman je stopil prikrat na javni oder, a ni bilo tega videti, kajti resnega ljubljena „Mirkota“ je prav dobro igral Gosp. Šusteršič, kmečki blapec „Pavel“, je v maski in igri enako dopadel. Razumeva se samo ob sebi, da gromovitega ploskanja v odprti sceni, kakor po dokončanem dejanji ni bilo ni konca ni kraja.

Ponavljala se je potem s hrvaskega prestavljena opereta „Serežan“ — z veliko zadovoljnostjo prvi- krat sprejeta —, je tudi zdaj jako dopadla. Gospa Odi-jeva je na vsak način palmo večera zaslužila, donel je prelepo njen zvoneč glas, pela je tako eksaktno, kakor smo nje kot nmetnico vajeni slišati, v opravi in igri je bila izvrstna. Gospod Filipič „Serežan“ je bil že pri nastopu živo sprejet, in je resil svoj nalog prav dobro v vsakem obziru. Gospod Vojteh Valenta je pokazal, da je v petji umetnik skoz in skoz, res je tako mlo in z globokim razumom pol, da je krasno petje globoko poslušalcem v srca segalo. Gospod Noli ravno tako zasluuje očitno pohvalo, tudi njegovo petje in igra se lahko meri z drugimi. Gospodičina Jamnik-ova je imponirala sč svojo klasično lepoto, in se skazala kot prav dobra igralka. Živa pohvala je vsem donela. Nič manj hvale vredni ni bil k or, ki je svoj nalog v splošno

in priporočevati občinstvu pod milim nebom „zedinjeno Slovenijo“, na merodajnem kraju pa o tem molčati, ko krt. — Pa tudi zato je imel mož hitro odgovor. Rekel je: res ni bilo pametno, da je Bleiweis na Vižmarjih povdarjal in razlagal potrebo zedinjenja, kajti sam je tako kakor mi drugi prepričan, da zdaj to ni mogoče, ali ne škodnje pa tudi nič. Sicer pa mislim, da pride pravi čas za tako tirjanje še le, ako naredi Avstrija s svojimi narodi *tabula rasa*. Uboga Slovenija, ki imaš take očete! Še enkrat: radoveden sem, se bo li še kateri naših prvakov javno oglašil za zedinjenje Slovenije? Pri tacihi žalostnih nazorih, ki jih imajo — upamo, da le nekateri mogli bi naravnost reči, da naši prvaki imajo le srčnost: kmetje z tacimi in enacimi rečmi za nos voditi — kakor jim je „Tagblatt“ dostikrat že očital —, na merodajnem mestu kaj tirjati, pa so prestrahopetni.“ Planavski.

*) Zdaj mora biti vse drugače. Slov. poslanci so storili svojo dolžnost, ker so hrbet obrnoli dunajskim komedijantom, i slovenskemu narodu dali dolžno čast. Vred.

Juri s pušo pred porotno sodbo.

Druga tožba

20. decembra 1869.

Druga tožba, katero je državni pravdnik obesil „Jurju“ na vrat, tiče se spisov, ki so tiskani ob priliki tabora na Kalcu v posebnem izdanju našega lista „Juri s pušo na taboru“, kateri so se porotnikom čitali najpred v slovenskem jeziku, potem pa tudi v laški prestavi.

Glasijo se tako-le:

Nazaj!

Nazaj, nazaj, na svoja tla
Nasprotnika pobegnita,
Ti Vlah na ukranj Soče,
Ti Nem do kjer mogoče!
Nazaj, nazaj, na svoja tla
Nasprotnika pobegnita,
Sta truplo nam tlačila,
Nam duše pomorila!
Nazaj, nazaj, na svoja tla
Nasprotnika pobegnita,
Sta majke nam poklala,
Nam deco psm metala!
Nazaj, nazaj, na svoja tla
Nasprotnika pobegnita,
Zezezo proč in jeklo,
Ker tisoč let nas peklo!
Nazaj, nazaj, na svoja tla
Nasprotnika pobegnita,
Slovani solnce sije
I spono vse razbije!
Nazaj, nazaj, na svoja tla
Nasprotnika pobegnita,
Pustimo Vam kar Vaše,
A vzamemo si Naše.

Miro Bilković.

Nemškutarjem!

Zlo rad bi jaz bil velikán,
Prav silen, uren in močan;
Ne delal dobrim bi krivic,
Al strah bi nekib bil butic
Ne vprašal prej bi, če bi smel —
V največji kranjski gozd bi šel
In tam napulil brezovjá,
Karkoli ga celi gozd imá,
Iz brezja vsega pa stráno
Košato zvezal bi metló,
In á njo s dežele kranjske vse
Pométel bi — nemškutarje!

Plótman.

Slovensko mesto Trst.

Da bi ne bila pot na Občino in nazaj v Trst tako težavna, jaz bi si ondi grad sezidal! A zdaj sem, avala Boga, spet v slovenskem mestu Trstu. Kolikrat po mestnih ulicah hodim, moram puško vedno navrto imeti. Nemškutarjev takaj res nimamo, temveč pa Lahonov! Oni imajo v Trstu svoja posebna gnezda, iz katerih se razprostirajo, kakor mravljičje iz mravljinjakov. Pa vaj imam jaz železno dušo! Lahoni meni škodovati ne morejo, jaz njih pa lahko vse — postrelam. To bo tudi naj boljše, potem pridejo vendar drugi časi. — Slovenec bode v Trstu mirno svojo blago kopičil in denarje štel, Avstriji bom pa izstrelil bodce, kateri revico vedno bodejo.

Juri s pušo

V nekem potem v nemškem in italijanskem jeziku čitanem naznanilu tržaškega policijskega ravnateljstva se trdi, da je zložil prvo pesem grajščak in „prenapeti slovenski pesnik“ (*exaltierter slovenischer Dichter*) Miroslav Vilhar, kateri je bil pred n-kerimi leti, kot vrednik, v Ljubljani na več mesecev zaprt. To se da sklepati iz sledečih vzrokov: 1. ker je Miroslav Vilhar osnoval tabor na Kalcu in 2. ker na to že podpisano ime „Miro Bilković“ precej jasno spominja.

(Dalje prih.)

Tržaška okolica.

Iz Rojana 31. sušca. Beseda, ki smo jo imeli v naši čitalnici 27. t. m. se je vredno pridružila poprejšnim. Začela se je z jedrnatim nagovorom našega vrliga predsednika g. Požara. Zahvalivši se udom, ki so k sijajnosti predpustnih veselic več ali manj pripomogli, opominja ude, naj se odslej, ko je minol čas rajanja poprimejo resnega dela, ter z združenimi močmi povspešujejo pravi namen čitalnice. Vedno se ne moremo veseliti, vedno ne smemo rajati. — rekel je. — treba se je tudi ozreti na resno stran življenja, posebno pa v sedanjih časih, ko se vsi narodi borijo za svoj napredek za svoje blagostanje in samostalnost. Zdaj se mora na vse moči truditi, da dostojno odgovarja svoji uzvišeni nalogi, ktera obstoji v tem, da se nje udje duševno izobražujejo ter po

tej poti od čitalnice dobivajo odplato za svoje žrtve. Dalje naznanja g. Požar udom, da se je g. V. Raič prostovoljno lotil lepe naloge, čitati vsako nedeljo od 5—6. ure popoldne podučne članke iz časopisov in druge temeljite spise naših učenjakov, ter njih zadržaj na drobno razlagati in pretresovati. V svesti sem si, da bodo vsi udje to že toliko časa zaželjeno poduzetje radostno pozdravili. Dobro delo se samo hvali, torej mislim, da mi častitih udov ni treba opominjati, naj se mnogoštevilno udeležujejo teh nedeljskih ur, ki bodo s časom med našim narodom gotovo žlahtni sad rodila. To omenivši, konča z opominom naj si izvoli vsak za svoje geslo „Naprej!“

Po predsednikovem govoru so nas razveseljevale spet naše kmečke deklice z izvrstnim deklamovanjem. Frlugova Tonika umeje poslušalcem ginljivo izbuhati nježna čutila za predmet, kateri i razvija pesnik v svojem umotvoru: trdno upamo, da bode s časom, pri obilnih svojih darovih še ponos naše čitalnice. Tudi Primožičeva Micika je dobro uganola značaj Prešernove pesmi „Povodnji mož.“ Deklamovala je tako točno in živahno, ka bi človek ne verjel da ima pred se bojo priprosto kmečko deklico, ki razen dveh razredov ljudskih šol, ni zavživala nobenega drugega poduka. Vse je pa strmelo, ko se prikaže šestletni sinček g. Dolinarja na odru, ki je pesem „Avstriji“ goreče in iskreno krasnoslovil, pri svoji mladosti si je gotovo naš Eugen zaslužil venec večera. Tem mladim močem se je hvalevredno še pridružila hčerka g. Gerlanca.

Pevci so med deklamovanjem kakor navadno tudi pri tej besedi dokazali svojo izurjenost. Igra „Oproščeni jetnik“ nas je popolnoma zadovoljila: jetnika je prav dobro predstavljajl M. Katalan. Za prihodnjo besedo misljo nas razveseliti vti igralci z veselo igro „Dobro jutro“.

V Rocolju, dne 22. susca. Cela množica ljudi se zbira dne 19. susca vsako leto pri sv. Jožefu (v Rimanjih). Odpustki se tam delé, zato so tje hodili na bozjo pot iz vseh slovenskih i drugih krajev pobožni verni že pred sto letni, i marsikomu je že tam duša ozdravela, da se je vselega srca vrnil na dom. Letos je bilo tega dne posebno lepo. Napotimo se tudi mi skoz Kettinaro v Rimanje. Že po poti mi je bilo nekako lahko pri srcu, da smo veselo zapeli:

Vsako leto lepo cvetje
S cvetjem se pomlad zbudi,
I s pomladjo krasno petje
Se na novo ozivi.

zadovoljnost resil. Hvaležnost smo dolžni tudi vodji operete, gosp. čitalničnemu prevodnju Förster-ju. Ne moremo si vendar kaj, da ne bi grajali surovega vedenja nekterih študentov, ki so igro „V Ljubljano jo dajmo“ zaradi besede „študenti“ — ktero je „Gašper“ rabil — s žvižgom motili, kar je občinstvo s veliko nevoľjo sprejelo.

Jelica.

Novela.

(Spisal Slavjanin.)

VI.

(Dalje.)

Lana je tibo plavala po širocem nebu in obsevala s medlo lučjo brežke skale, ki so se z raztrganimi kočami na vrhu vzdigovala ko ponočne čarovnice iz globoke Krke. Tu pa tam se je zibal mal čolniček po tihaj vodi i šumljaje vznemirjal zeleno vodo, tako, da se je človek nehote spominjal krasnih Benetek, v katerih se zibljejo po morskih vodotočih lahke gondole. Kako srečen je pri tacihi vspomenih človek, ki ljubi!

To je čutil tudi Milko, srce se mu je kirilo ter mu nardajalo prekoračivemu most i bližajočemu se Jeličnemu stanovanju neizpolnljiva čutila, ki so se pa njemu vendar tako priprosta zdela, kakor malemu detetu belo jagnje.

Pred njenim stanovanjem se vstavita prijatelj i Milko podá Henriku desnico s sloves.

„O da bi bil jaz srečen ko si ti!“ vzdihne. „Da bi bilo meni dano stanovati z njo pod eno streho, kako neizmerno bi Boga za to hvalil!“

„Vem, da si zaljubljen“, pravi Henrik, „ali vendar ne morem umeti, kako se morajo vsa tvoja čutila, vse tvoje želje gibati krog enega samega predmeta, ki je človek ko ti.“

„Kaj človek?“ povzame naglo Milko. „Človek? Ne — ona ni človek — Krilatec v človeškej podobi, Krilatec — Afroditá — Lada — ne človek —“

„Umiri se Milko, pojdi domu in izbij si to iz glave —“

„Prijatelj, ne žali, ne draži me!“ pravi ostbiljno Milko.

„Vedno utegneš na to misliti, le denes se nekoliko strezni.“

„Lehko noč tedaj! Jutri pojdi k Jelici, vsaj je tebi k njej veliko laže priti nego meni, reci jej, kako jo ljubim, da so vse moje misli le pri njej, da — nimam besedi ti vse izreči, pa vsaj veš.“

Po teh besedah odide Henrik v hišo, Milko pa dalje, misleč, da je govoril zadnje besede dobremu prijatelju, ker ni še nič hudega slutil i preblag je bil da bi sunil bil o prijatelju.

VII.

„Na vrtu pri vodi!“ šepetal je poluglasno Milko v svojej sobi sedé. „Skrivni pogledi, kimanje s nebesko glavico, sladki smeh i potem boječé besede:

„ob devetih na vrtu pri vodi“ — vse to mi dovolj razodeva njeno gredo ljubezen. — Kakošna slast je ljubiti i ljubljen biti, to še le sedaj prav globoko v srcu čutim. — Jelica, to zvziemo bitje — o! da sem Preserin, kako bi jo hotel slaviti, kakove pesmi jej na čast skladati! Pa narava mi je to odrekla, vendar mi pa podelila poetičen dar — ljubezni dar.“

Se bi bil morebiti dalje sanjal sladke sanje o ljubezni, ko bi ga ne bil ko po navadi tudi denas Ivan obiskal.

„Ze zopet si tako zamisljen!“ pravi Ivan vstopivši.

„To je moja navada“, odgovori Milko.

„Pa ta navada se ti je zadnje tri dni spremeniła v železno kosuljo. Kar te poznam, nisi bil še nikoli tak. Zupal si meni staremu svojemu znanecu vse, menila sva se po bratovsko, bila sva si dobra in odkritosrčna — sedaj pa le malo govoris, ako te pozdravim, ne odgovoris, vedno si mrzel i molčeč. To me žali, prijatelj! gotovo imas kaj na srcu, kar se mi ne upas razodeti.“

„Prav govoris, Ivan! Preveč te preziram, pa saj ves, kakovo je ljubeče srce.“

„Kako žalostno sporočilo?“

„To ne, ali Novomesto to me je prenaradilo. O ko bi to vedel, kako zelo si se progresil, da si me z seboj vzeli!“

„To tedaj je. Ti mar nisem pravil, da se v malo dneh ves spremeniš? Nisem pa mislil, da čakam tako spremembe. Povej mi, prijatelj! kaj ti teži srce.“

(Dalje prih.)

